

Besluit

Ons kenmerk : ACM/UIT/621975
Zaaknummer : ACM/23/186600
Datum : 6 mei 2024

Besluit van de Autoriteit Consument en Markt als bedoeld in artikel 51, tweede lid, van de Elektriciteitswet 1998 op de aanvraag tot geschilbeslechting van Stichting WoonFriesland over de aansluitermijn.

1. Verloop van de procedure

1. Op 31 oktober 2023 heeft de Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM) een aanvraag tot geschilbeslechting als bedoeld in artikel 51 van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: E-wet) ontvangen van Stichting WoonFriesland (hierna: WoonFriesland). Het betreft een geschil met de netbeheerder Liander N.V. (hierna: Liander).
2. Op 13 december 2023 heeft de ACM een aanvullend stuk ontvangen van WoonFriesland.
3. Op 19 december 2023 heeft de ACM Liander gevraagd om een schriftelijke zienswijze op de aanvraag. Deze zienswijze heeft de ACM op 29 januari 2024 ontvangen.
4. Op 14 februari 2024 heeft de ACM een aanvullende brief ontvangen van WoonFriesland.
5. Op 29 februari 2024 heeft de ACM van Liander een aanvulling op haar zienswijze ontvangen.
6. Op 5 maart 2024 heeft er een hoorzitting plaatsgevonden. De ACM heeft het verslag hiervan aan partijen gezonden.

2. Het geschil

7. Het geschil gaat over de vraag of Liander in strijd met artikel 23, vierde lid, van de E-wet heeft gehandeld door vier kleinverbruikersaansluitingen van 3x25A (hierna: kleinverbruikersaansluitingen) in 30 weken te realiseren en acht kleinverbruikersaansluitingen in 66 weken te realiseren.

3. Feiten

8. Op grond van de door partijen ingediende stukken en hetgeen op de hoorzitting naar voren is gebracht, stelt de ACM de volgende feiten en omstandigheden vast.
9. WoonFriesland - een woningcorporatie gevestigd in Grou - heeft op 9 februari 2022 bij Liander een nettoets ingediend voor een projectplan voor de realisatie van twaalf woningen. Met de nettoets wordt beoordeeld of het projectplan past binnen de capaciteit van het huidige net van Liander. Het project betreft de bouw van acht woningen aan de Jacobus van de Waeyenstraat en vier woningen aan de Oostenveldseweg in Koudum. Liander concludeert naar aanleiding van de nettoets dat het net verzaamd dient te worden met een nieuw te plaatsen transformatorstation.
10. Liander heeft op 24 maart 2022 een verzoek ingediend bij de gemeente Súdwest-Fryslân (hierna: de gemeente) om de beoogde omgeving voor het te plaatsen transformatorstation te schouwen. Het is het begin van een zoektocht naar een geschikte locatie.
11. Voor het project zijn ook aansluitingen voor water en media nodig. Daarom wordt de aanleg hiervan gecoördineerd in een zogenaamde combigroep van de betrokken nutsbedrijven.
12. Op 13 april 2022 vindt een overleg plaats tussen de verschillende bedrijven in de combigroep samen met WoonFriesland. WoonFriesland krijgt als actiepunt om verkavelingstekeningen bij de combigroep aan te leveren. WoonFriesland levert de verkavelingstekeningen in de eerste week van september 2022 aan.

13. Op 6 september 2022 heeft Liander de verkavelingstekeningen bij de gemeente aangeleverd en is een locatie voor het nieuwe transformatorstation die met de gemeente eerder is besproken, door Liander geaccordeerd.
14. Op 9 september 2022 laat de gemeente aan Liander weten dat de eerder besproken locatie voor het nieuwe transformatorstation geen optie meer is maar dat een andere, tweede locatie mogelijk een optie is. Op 12 september 2022 gaat Liander akkoord met de tweede locatie voor het nieuwe transformatorstation.
15. Op 29 september 2022 laat de gemeente Liander echter weten dat deze locatie toch geen optie is.
16. In oktober 2022 heeft Liander contact met de gemeente over de derde locatie voor het nieuwe transformatorstation, maar deze locatie blijkt geen goede optie wegens veiligheidsredenen. Op 22 november 2022 heeft de gemeente de tweede locatie opnieuw beschikbaar gesteld. Wegens bezwaar van omwonenden gaat deze locatie voor het nieuwe transformatorstation niet door.
17. WoonFriesland heeft op 22 december 2022 een offerte van Liander voor de realisatie van twaalf kleinverbruikersaansluitingen ten behoeve van de twaalf voorgenoemde woningen geaccordeerd. Op dezelfde dag bevestigt Liander de ontvangst van de geaccordeerde offerte. Vanaf dit moment vangt de aansluittermijn aan.
18. De gemeente stuurt op 13 januari 2023 een voorstel voor een vierde locatie voor het nieuwe transformatorstation. Deze locatie bleek niet geschikt te zijn. Op 8 februari 2023 bereiken de gemeente en Liander een akkoord voor de vijfde locatie voor het nieuwe transformatorstation. De notariële akte hiervoor is op 8 maart 2023 gepasseerd.
19. Liander heeft op 17 maart 2023 WoonFriesland drie brieven gestuurd waarin de werkzaamheden ten behoeve van de twaalf kleinverbruikersaansluitingen worden bevestigd.
20. De combigroep heeft per e-mail van 11 april 2023 laten weten ten vroegste rond week 20 in het jaar 2023 te kunnen beginnen met een doorlooptijd van 20 weken.
21. Op 23 mei 2023 is door de uitvoerder met betrekking tot de vier woningen aan de Oostenveldseweg aangegeven dat de oplevering in het gedrang komt, omdat de aansluitingen niet gerealiseerd kunnen worden. Door de uitvoerder is bij dit bericht een oplossing voorgesteld, waarbij een 3 x 80A bouwaansluiting zou kunnen worden verwijderd en de vier woningen kunnen worden voorzien van een kleinverbruikersaansluiting. Op dit voorstel is door zowel Liander als de combigroep gereageerd op 19 juni 2023.
22. Liander heeft per e-mail van 13 juni 2023 aan WoonFriesland meegedeeld dat de aannemer capaciteitsproblemen heeft. Verder geeft Liander aan dat zij eerder geen akkoord kreeg van de gemeente voor het plaatsen van een nieuw transformatorstation, maar dat dit is opgelost en de werkzaamheden kunnen starten. Liander geeft aan dat de verwachte datum van oplevering van de aansluitingen eind 2023 zal zijn.
23. Op 29 juni 2023 heeft de aannemer van Liander laten weten dat hij geen capaciteit beschikbaar heeft om de aansluitwerkzaamheden uit te voeren. Na vier weken wordt door Liander een aannemer gevonden die de aansluitwerkzaamheden kan uitvoeren.
24. Op 3 juli 2023 heeft WoonFriesland Liander verzocht om de aansluitingen op zo kort mogelijke termijn te realiseren.
25. Op 19 juli 2023 zijn de vier woningen aan de Oostenveldseweg voorzien van aansluitingen op het

elektriciteitsnet, met een tijdelijke terugleverbeperking.

26. De acht woningen aan de Jacobus van der Waeyenstraat worden niet aangesloten. Eind augustus 2023 zijn de bouwkundige werkzaamheden aan deze acht woningen afgerond.
27. In september 2023 heeft de aannemer van Liander een schouw uitgevoerd waaruit bleek dat de aansluitwerkzaamheden langer zouden duren wegens een nadelige bodemkwaliteit en grondwatersituatie, en aanvullende graafwerkzaamheden die waren vereist vanwege de aanwezige klei en leem. Hierdoor kon niet eerder dan week 40/41 van 2023 worden begonnen met de benodigde werkzaamheden en zouden de werkzaamheden langer duren dan normaal.
28. Op 16 november 2023 en 27 november 2023 heeft Liander per e-mail aangegeven aan dat de acht aansluitingen van de woningen aan de Jacobus van der Waeyenstraat in week negen van 2024 (eindigend op 3 maart 2024) kunnen worden gerealiseerd.
29. Op 12 december 2023 geeft een uitvoerder van Liander per e-mail aan dat de voornoemde acht aansluitingen in week zeventien van 2024 (eindigend op 28 april 2024) kunnen worden gerealiseerd. Hierbij wordt aangegeven dat weersomstandigheden en onvoorziene omstandigheden invloed kunnen hebben op de doorlooptijd.
30. Het nieuwe transformatorstation is gerealiseerd in maart 2024.
31. Liander heeft de acht aansluitingen aan de Jacobus van der Waeyenstraat te Koudum gerealiseerd in week dertien van 2024.
32. Samenvattend heeft Liander de vier aansluitingen aan de Oostenveldseweg te Koudum na accordering van de offerte op 22 december 2022 gerealiseerd in de week 29 van 2023 en de acht aansluitingen aan de Jacobus van der Waeyenstraat te Koudum zijn na accordering van de offerte op 22 december 2022 in de week 13 van 2024 gerealiseerd.

4. Wettelijk kader

33. De ACM verwijst voor het wettelijk kader naar de bijlage bij dit besluit

5. Standpunten van partijen

5.1 WoonFriesland

34. WoonFriesland heeft – samengevat – naar voren gebracht dat Liander in strijd handelt met haar verplichting op grond van artikel 23, vierde lid, van de E-wet om binnen een redelijke termijn aansluitingen te realiseren.
35. WoonFriesland stelt dat de vier aansluitingen aan de Oostenveldseweg te Koudum zijn gerealiseerd na 31 weken na het accorderen van de offerte voor deze aansluitingen. Ook stelt WoonFriesland dat de acht aansluitingen aan de Jacobus van der Waeyenstraat te Koudum zijn gerealiseerd na 66 weken na het accorderen van de offerte voor deze aansluitingen.

18-wekentermijn

36. WoonFriesland stelt dat de 18-wekentermijn van artikel 23, vierde lid, van de E-wet onverkort geldt en dat de twaalf verzochte aansluitingen binnen 18 weken gerealiseerd hadden moeten worden.

37. WoonFriesland draagt om dit te onderbouwen aan dat, ondanks het feit dat het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: HvJ EU) heeft verduidelijkt dat bepaalde in de Elektriciteitsrichtlijn (nu in artikel 59, zevende lid, van Richtlijn 2019/944 (hierna: de richtlijn) opgesomde taken exclusief zijn toebedeeld aan de nationale regulerende instanties (in Nederland de ACM¹), dit niet betekent dat de 18-wekentermijn van artikel 23, vierde lid, van de E-wet niet meer geldt. WoonFriesland stelt dat wanneer aangenomen wordt dat artikel 59, zevende lid, van de richtlijn, niet of niet correct is geïmplementeerd, deze richtlijn op twee manieren alsnog kan doorwerken in het nationale recht, namelijk door richtlijnconforme uitleg van het nationale recht en door rechtstreekse werking van de richtlijn.
38. Richtlijnconforme interpretatie zou volgens WoonFriesland leiden tot rechtstreekse strijdigheid met een bepaling van nationaal recht, hetgeen volgens WoonFriesland niet kan worden aanvaard. Verder stelt WoonFriesland dat de richtlijn geen rechtstreekse horizontale werking heeft tussen particuliere partijen zoals WoonFriesland en Liander. Het buiten toepassing laten van de 18-wekentermijn wegens strijd met de richtlijn zou volgens WoonFriesland neerkomen op niet toegestane toekenning van horizontale rechtstreekse werking aan de richtlijn. WoonFriesland vermeld hierbij dat voorzieningenrechtters voorgaande in vergelijkbare zaken benadrukken.
39. Volgens WoonFriesland kan het geschilbesluit Gasterij van Balveren B.V. (hierna: geschilbesluit Gasterij) niet als uitgangspunt worden genomen in onderhavige casus.² WoonFriesland voert hierbij aan dat het geschilbesluit Gasterij zag op een grootverbruikersaansluiting, terwijl in onderhavige zaak sprake is van kleinverbruikersaansluitingen. WoonFriesland stelt hierbij dat uit het ontwerp codebesluit van de ACM over de redelijke aansluittermijn van 7 juli 2022 blijkt dat onderscheid moet worden gemaakt tussen groot- en kleinverbruikersaansluitingen.³
40. Indien de ACM ertoe besluit om niet de 18-wekentermijn uit artikel 23, vierde lid, van de E-wet toe te passen, dan geldt volgens WoonFriesland de 18-wekentermijn uit artikel 8.11, tweede lid, sub b, van de Netcode elektriciteit (hierna: Netcode). WoonFriesland stelt dat de ACM *ex nunc* dient te toetsen in dit geval, temeer het codebesluit waarmee artikel 8.11, Netcode is ingevoerd geen overgangsrecht bevat.

Redelijke aansluittermijn

41. Indien de ACM noch de 18-wekentermijn uit artikel 23, vierde lid, van de E-wet, noch de termijn uit artikel 8.11 Netcode van toepassing verklaart, dan geldt volgens WoonFriesland een redelijke aansluittermijn van 18 weken. WoonFriesland onderbouwt dit als volgt. Ten eerste betreft het verzoek van WoonFriesland nieuwe aansluitingen waarvoor Liander graafwerkzaamheden moet verrichten. Naar analogie met artikel 8.11, tweede lid, sub b, van de Netcode is een redelijke aansluittermijn in dat geval 18 weken. Ten tweede heeft WoonFriesland in een vroeg stadium een nettoets ingediend, namelijk op 9 februari 2022. Dit brengt volgens WoonFriesland met zich mee dat Liander al zeer geruime tijd op de hoogte was van de bouwplannen van WoonFriesland en hier dus rekening mee kon houden. Ten derde geeft WoonFriesland aan dat de gevraagde aansluitingen betrekking hebben op sociale huurwoningen en dat dit met zich mee brengt dat de maatschappij is gediend bij een spoedige realisatie van de aansluitingen. Volgens WoonFriesland wordt dit onderstreept door het feit dat woningbehoefte is gekwalificeerd als basisbehoefte in het ontwerpcodebesluit Prioriteringsruimte transportverzoeken van de ACM.⁴
42. WoonFriesland stelt dat Liander geen beroep kan doen op een tekort aan materiaal en personeel. Volgens WoonFriesland volgt uit jurisprudentie van de Hoge Raad (*Nedcool/Liander*) dat het aan de netbeheerder is om adequaat in te spelen op (markt)ontwikkelingen, zoals de toename van het

¹ HvJ EU 2 september 2021, ECLI:EU:C:2021:662 en HvJ EU 3 december 2010, ECLI:EU:C:2020:984.

² Besluit van de ACM van 10 mei 2023, met zaaknummer ACM/22/177650 en kenmerk ACM/UIT/597555.

³ Ontwerpbesluit van de ACM van 14 juli 2022, met zaaknummer ACM/21/168317 en kenmerk ACM/UIT/573189.

⁴ Ontwerpbesluit van de ACM van 13 juli 2023, met zaaknummer ACM/23/182341 en kenmerk ACM/UIT/593612.

aantal aansluitverzoeken en het tekort aan technisch geschoolde monteurs.⁵ Verder stelt WoonFriesland dat het beroep op tekort aan materiaal en personeel niet is onderbouwd en dat Liander de werkzaamheden kan uitbesteden.

43. WoonFriesland stelt dat Liander geen beroep kan doen op vertraging vanwege de combigroep van verschillende aannemers en overige nutsbedrijven. Volgens WoonFriesland valt dit onder feiten en omstandigheden die volledig binnen de risicosfeer van Liander liggen.
44. De bodemkwaliteit en grondwatersituatie kunnen volgens WoonFriesland ook geen lange aansluittermijn rechtvaardigen. Dat in casu sprake is van een uitzonderlijke situatie wordt door WoonFriesland betwist. Uit de stukken zou volgens WoonFriesland blijken dat in casu geen sprake is van een situatie *veel hinder* maar van een situatie *hinder*. Derhalve kan volgens WoonFriesland een beroep op overmacht tijdens Liander niet worden aanvaard.
45. Volgens WoonFriesland kan de zoektocht naar een geschikte plek voor het transformatorstation niet als een omstandigheid worden aangevoerd die een lange aansluittermijn rechtvaardigt. Dit is volgens WoonFriesland het geval omdat Liander het niet zo benoemd en het feit dat deze zoektocht zich afspeelt grotendeels voorafgaand aan de accordering van de offerte.
46. Congestie kan volgens WoonFriesland geen reden zijn om een aansluittermijn te verlengen tot 66 weken of om de redelijke aansluittermijn in het geheel niet in acht te nemen. Ter onderbouwing hiervan haalt WoonFriesland uitspraken aan van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (hierna: CBB) waaruit volgens WoonFriesland blijkt dat de verplichtingen van de netbeheerder ten aanzien van de aansluiting en ten aanzien van transport in verschillende, andersluidende bepalingen in de E-wet zijn opgenomen, waardoor sprake is van een wettelijke systematiek waarin aansluiting en transport van elkaar moeten worden onderscheiden.⁶ Hierbij geeft WoonFriesland aan dat er geen uitzondering op de aansluitverplichting is beschreven in de E-wet. Dit is wel het geval met betrekking tot een uitzondering op de verplichting tot het doen van aanbod van transport (artikel 24, tweede lid, van de E-wet). In dat geval moet de weigering met redenen zijn omkleed. WoonFriesland stelt verder dat de congestie door Liander niet inzichtelijk is gemaakt of is onderbouwd. Ook stelt WoonFriesland dat Liander niet naar een vooraankondiging of congestierapport, als omschreven in hoofdstuk 9 van de Netcode elektriciteit, heeft verwezen. WoonFriesland brengt naar voren dat de door Liander overlegde GAIA-berekening niet laat zien dat sprake is van fysieke congestie. Ook betwist WoonFriesland dat een GAIA-berekening überhaupt geschikt is om een congestieverweer mee te onderbouwen.

5.2 Liander

47. Liander heeft – samengevat – naar voren gebracht dat zij niet in strijd heeft gehandeld met haar verplichting op grond van artikel 23, vierde lid, van de E-wet om een aansluiting binnen een redelijke termijn te realiseren met betrekking tot de vier aansluitingen aan de Oostenveldseweg te Koudum (aansluittermijn 30 weken) en de acht aansluitingen aan de Jacobus van der Waeyenstraat te Koudum (aansluittermijn 66 weken).

18-wekentermijn

48. Liander voert aan dat WoonFriesland geen beroep toekomt op de 18-wekentermijn uit artikel 23, vierde lid, van de E-wet wegens strijd met het Unierecht. Liander merkt op dat de ACM in het geschilbesluit Gasterij de strijdigheid van artikel 23, vierde lid, van de E-wet met het Unierecht heeft bevestigd. Hoewel het in het geschilbesluit Gasterij ging om een grootverbruikersaansluiting, was net als in onderhavige casus, geen geldend juridisch kader van toepassing. Hierdoor geldt de

⁵ HR 26 maart 2021, ECLI:NL:HR:2021:444 (*Nedcool/Liander*).

⁶ CBB 1 juni 2012, ECLI:NL:CBB:2012:BW8456 (*Windpark Logistiekweg*), r.o. 6.2 en CBB 1 juni 2012, ECLI:NL:CBB:2012:BW8457 (*De Graaf Logistics*), r.o. 6.2.

vaststelling van de ACM in het geschilbesluit Gasterij dat geen beroep gedaan kan worden op de 18-wekentermijn uit artikel 23, vierde lid, van de E-wet ook voor kleinverbruikaansluitingen, aldus Liander.

49. Liander stelt dat artikel 8.11 Netcode niet van toepassing is op dit geschil omdat de aanvragen voor de aansluitingen dateren van voor de inwerkingtreding van artikel 8.11 Netcode. Liander stelt dat de ACM heeft bevestigd dat artikel 8.11 Netcode niet ziet op aanvragen die gedateerd zijn voor 9 juni 2023. Verder merkt Liander op dat uit de tekst en bewoording van artikel 8.11 Netcode volgt dat dit artikel geen terugwerkende kracht toekomt.
50. Liander brengt aanvullend naar voren dat zij ook onder toepassing van artikel 8.11 Netcode niet in strijd zou hebben gehandeld met de redelijke aansluittermijn. Volgens Liander bepaalt artikel 8.11, vierde lid, van de Netcode dat de aansluittermijn 52 weken bedraagt in het geval geen transportcapaciteit beschikbaar is en dat er tot op heden geen transportcapaciteit beschikbaar is. Naast het niet beschikbaar zijn van transportcapaciteit stelt Liander dat er nog werkzaamheden in de zin van artikel 16, eerste lid, onder c, van de E-wet dienen te worden verricht alvorens de aansluitingen kunnen worden gerealiseerd. Volgens Liander dient de aansluittermijn hiermee corresponderend te worden verlengd. Volgens Liander komt haar in dit geval een beroep op overmacht toe en daar doet Liander nadrukkelijk een beroep op.

Redelijke aansluittermijn

51. Liander stelt dat, in lijn met het geschilbesluit Gasterij, de redelijke termijn moet worden ingevuld aan de hand van de omstandigheden van het geval en de gemaakte keuzes door Liander.
52. Liander verzoekt de ACM om bij de beoordeling van dit geschilbesluit oog te hebben voor alle overige relevante omstandigheden, zoals de al geruime tijd bestaande tekorten aan personeel en materialen in de energiemarkt.
53. Liander benadrukt dat Liander sinds het aanvragen van de nettoets van 9 februari 2022 door WoonFriesland, meteen actie heeft ondernomen in anticipatie op het project van WoonFriesland en de aanstaande aanvraag van de aansluitingen. Liander merkt op dat uit de nettoets is gebleken dat het net verzaamd diende te worden met een nieuw te plaatsen transformatorstation en dat WoonFriesland van deze conclusie op de hoogte is gebracht. Liander heeft met de gemeente naar een geschikte locatie gezocht voor het transformatorstation. Deze zoektocht heeft volgens Liander lang geduurd, omdat in de omgeving bijzonder weinig beschikbare ruimte aanwezig was voor het realiseren van het transformatorstation én dat gemeenten volgens Liander sinds het Didam-arrest⁷ onzekerder zijn over het uitgeven van gemeentegronden. Hierdoor is het pas gelukt om op 8 maart 2023 een notariële akte te passeren voor de vijfde voorgestelde locatie, aldus Liander.
54. Volgens Liander heeft zij in deze zaak te maken gehad met een aanvraag die opgepakt diende te worden via een combigroep en door combiaannemers. Na het passeren van de notariële akte is de combigroep werkzaamheden gaan uitvoeren voor het aansluiten van het transformatorstation. Liander stelt dat het vinden van aannemers om de aansluitwerkzaamheden uit te voeren stroef is verlopen door capaciteitsproblemen bij verschillende aannemers. Hierdoor hebben de aansluitwerkzaamheden vertraging opgelopen. Hierdoor heeft Liander met de combigroep alsnog een externe aannemer ingeschakeld die later alsnog niet bleek te kunnen wegens capaciteitsgebrek, aldus Liander. Na nog meer aannemers te hebben benaderd, is een aannemer gevonden die de werkzaamheden kon uitvoeren. Deze aannemer constateerde dat de aansluitwerkzaamheden langer zouden duren dan normaal wegens (1) een nadelige bodemkwaliteit en grondwatersituatie en (2) de aanwezigheid van klei en leem problematisch waren waardoor aanvullende graafwerkzaamheden vereist waren.

⁷ HR 26 november 2021, ECLI:NL:HR:2021:1778.

55. Volgens Liander volgt uit gevestigde jurisprudentie van het CBb dat er een duidelijk onderscheid gemaakt dient te worden tussen de aansluitaak en de transportaak, nu de verplichtingen van de netbeheerder ten aanzien van aansluiting en transport in verschillende, andersluidende, bepalingen in de E-wet zijn neergelegd.⁸ Als gevolg hiervan kan een afnemer niet via de band van artikel 23 afdwingen dat een netbeheerder binnen een bepaalde termijn transportcapaciteit tevoorschijn 'tovert' en ter beschikking stelt, aldus Liander. Liander stelt dat dit betekent dat wanneer er redelijkerwijs geen transportcapaciteit kan worden aangeboden, de afnemer zal moeten wachten totdat die capaciteit beschikbaar komt.
56. Liander stelt met een GAIA-berekening en een uitleg van de situatie in casu dat sprake is van geen of onvoldoende mogelijkheid om de gevraagde transportcapaciteit en de beschikbare transportcapaciteit met elkaar in overeenstemming te brengen, in de zin van artikel 9.6, derde lid, van de Netcode. Om deze reden was een netuitbreiding noodzakelijk alvorens de aansluitingen konden worden gerealiseerd, aldus Liander.
57. Liander stelt dat er sprake geweest is van een langdurige zoektocht naar een locatie voor een transformatorstation, alvorens de aansluitingen opgeleverd konden worden. Volgens Liander konden de aansluitingen niet eerder worden opgeleverd dan nadat een transformatorstation geplaatst zou worden en functioneel zou zijn. Liander brengt hierbij naar voren dat het net eerst diende te worden uitgebreid in de zin van artikel 16, eerste lid, onder c van de E-wet en dat het doen van dergelijke uitbreidingswerkzaamheden geen termijnen bevat in de E-wet.
58. Liander benadrukt dat Liander geen andere keuzes heeft gemaakt dan de keuzes die zij ook in de zaak van het geschilbesluit Gasterij heeft gemaakt, waarbij het in casu niet ging om een enkele aansluiting maar om een projectontwikkeling van twaalf woningen die met een combigroep opgepakt dient te worden.

6. Beoordeling van het geschil

59. In dit geschil staat de vraag centraal of Liander in strijd met artikel 23, vierde lid, van de E-wet heeft gehandeld door vier kleinverbruikersaansluitingen van 3x25A (hierna: kleinverbruikersaansluitingen) in 30 weken te realiseren en acht kleinverbruikersaansluitingen in 66 weken te realiseren.
60. De ACM gaat eerst in op het gelden van de 18-wekentermijn uit artikel 23, vierde lid, van de E-wet, en vervolgens op de redelijke termijn en de relevante feiten en omstandigheden van het geval.
61. Tijdens de hoorzitting van 5 maart 2024 heeft WoonFriesland haar standpunt nader onderbouwd dat de 18-wekentermijn van artikel 23, vierde lid, van de E-wet in dit geval onverkort geldt. Wanneer de ACM niet de 18-wekentermijn uit artikel 23, vierde lid, van de E-wet toepast, dan geldt volgens WoonFriesland de 18-wekentermijn van artikel 8.11, tweede lid, sub b, van de Netcode. Wanneer de ACM van mening is dat noch de 18-wekentermijn uit artikel 23, vierde lid, van de E-wet, noch de termijn uit artikel 8.11 Netcode geldt, dan geldt volgens WoonFriesland een redelijke aansluittermijn van 18 weken gezien de omstandigheden van het geval.
- 18-wekentermijn van artikel 23, vierde lid, van de E-wet en artikel 8.11 Netcode elektriciteit*
62. De ACM volgt het standpunt van WoonFriesland dat de 18-wekentermijn van artikel 23, vierde lid, van de E-wet onverkort geldt niet.
63. In haar arresten in de zaken Commissie tegen België en Commissie tegen Duitsland heeft het HvJ EU verduidelijkt dat bepaalde in de Elektriciteitsrichtlijn (nu in artikel 59, zevende lid, van de richtlijn)

⁸ CBb 1 juni 2012, ECLI:NL:CBB:2012:BW8456 (*Windpark Logistiekweg*), r.o. 6.2 en CBb 1 juni 2012, ECLI:NL:CBB:2012:BW8457 (*De Graaf Logistics*), r.o. 6.2.

opgesomde taken exclusief zijn toebedeeld aan de nationale regulerende instanties, in Nederland de ACM.⁹ Deze arresten hebben dan ook gevolgen voor de taken die de ACM uitvoert op het gebied van energie. Een van de exclusieve taken van de ACM is het vaststellen of goedkeuren van de voorwaarden inzake de aansluiting op en toegang tot de nationale netten.

64. Op basis van de jurisprudentie van het HvJ EU stelt de ACM zich op het standpunt dat de wetgever de aansluittermijn van 18 weken niet in de wet had mogen vastleggen. De bevoegdheid om voorwaarden vast te stellen met betrekking tot de aansluiting betreft een exclusieve bevoegdheid van de ACM als nationale regulerende instantie. Door bij wet aansluittermijnen voor verschillende situaties voor te schrijven maakt de wetgever inbreuk op de door de richtlijn vereiste onafhankelijke uitoefening van de regulerende bevoegdheid van de ACM.
65. Op 29 november 2021 heeft de ACM een persbericht gepubliceerd waarin zij ingaat op de gevolgen van de arresten van het HvJ EU, onder andere voor de aansluittermijnen.¹⁰ De ACM heeft daarin aangekondigd een codewijzigingstraject te starten om nieuwe, redelijke aansluittermijnen in de codes vast te leggen. Ook heeft de ACM aangegeven op welke wijze zij beoogt op grond van haar eigen bevoegdheid haar taken uit te voeren gedurende de periode dat zij nog geen eigen nadere invulling heeft kunnen geven aan de verschillende normstellingen uit de wet die als gevolg van de uitspraken van het HvJ EU zijn komen te vervallen. Daarbij staat voor de ACM voorop dat deze invulling in overeenstemming dient te zijn met de Europese regelgeving, en de op grond van in het recht geldende beginselen zoals onder meer de rechtszekerheid en de zorgvuldigheid.
66. Met betrekking tot de aansluittermijn heeft de ACM als uitgangspunt genomen dat de wetgever mag bepalen dat de termijn redelijk moet zijn, zoals vastgelegd in artikel 23, vierde lid van de E-wet. Zoals blijkt uit de Elektriciteitsrichtlijn en is bevestigd in de uitspraken van het HvJ EU, is de ACM exclusief bevoegd nader uit te werken in welke gevallen sprake is van een redelijke termijn.
67. Ondanks het voornoemde stelt WoonFriesland dat de 18-wekentermijn onverkort geldt en verwijst hierbij naar een drietal uitspraken.¹¹ De ACM volgt het standpunt niet dat de 18-wekentermijn uit artikel 23, vierde lid, van de E-wet, geldend is. De ACM stelt zich op het standpunt zoals hierboven omschreven, dat er sprake moet zijn van een redelijke aansluittermijn te beoordelen aan de omstandigheden van het geval.
68. Voor zover WoonFriesland verwijst naar de 18-wekentermijn van artikel 8.11, tweede lid, sub b, van de Netcode merkt de ACM het volgende op. De ACM heeft op 14 juli 2022 een ontwerp codebesluit gepubliceerd, waarin staat binnen welke termijnen een netbeheerder de aansluiting dient te realiseren.¹² In dat besluit is een termijn van 18 weken opgenomen voor de realisatie van kleinverbruikersaansluitingen.
69. De ACM heeft op 8 juni 2023 een definitief codebesluit genomen waarmee de aansluittermijnen voor kleinverbruikersaansluitingen definitief zijn vastgesteld.¹³ Met dat besluit voegt de ACM artikel 8.11 toe aan de Netcode. Daaruit volgt dat de netbeheerder kleinverbruikersaansluitingen binnen 18 weken moet realiseren. Een uitzondering op deze termijn geldt als er sprake is van congestie en de netbeheerder overeenkomstig artikel 9.6, derde lid, van de Netcode, geen aanbod doet voor het uitvoeren van transport. Dan is de termijn maximaal 52 weken, of korter als er eerder transportcapaciteit beschikbaar is.
70. Het codebesluit van 8 juni 2023 geldt niet voor aanvragen die zijn ingediend voor inwerkingtreding

⁹ HvJ EU 2 september 2021, ECLI:EU:C:2021:662 en HvJ EU 3 december 2010, ECLI:EU:C:2020:984.

¹⁰ [Uitspraak Europees hof heeft gevolgen voor de energietaken van de ACM | ACM.nl](#).

¹¹ Rb. Oost-Brabant 6 februari 2024, ECLI:NL:RBOBR:2024:500 (*Leap 24/enexis*); Rb. Gelderland 20 december 2023, ECLI:NL:RBGEL:2023:6995 (*Noordoostpolder/Liander*) en Rb. Oost-Brabant 13 september 2023, ECLI:NL:RBOBR:2023:6120 (*LT Netherlands/Enexis*).

¹² Besluit van de ACM van 7 juli 2022, met zaaknummer ACM/21/168317 en kenmerk ACM/UIT/573189.

¹³ [Staatscourant 2023, 16425 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officiëlebekendmakingen.nl\)](#).

van het betreffende besluit.¹⁴ Derhalve kan WoonFriesland geen beroep doen op artikel 8.11 van de Netcode. Zoals hiervoor opgemerkt heeft de ACM voor de periode voorafgaand aan de inwerkingtreding van het codebesluit uit oogpunt van rechtszekerheid in het persbericht van 29 november 2021 gecommuniceerd dat zij uit blijft gaan van de norm van een redelijke aansluittermijn uit de wet, die zo nodig, afhankelijk van de concrete omstandigheden, per geval nader kan worden vastgesteld.

71. Samenvattend concludeert de ACM dat artikel 8.11 van de Netcode niet van toepassing is op de door WoonFriesland verzochte aansluitingen en dat de ACM als gevolg van de uitspraken van het HvJ EU op basis van de concrete omstandigheden van het geval dient te beoordelen of er sprake is van een redelijke aansluittermijn als bedoeld in artikel 23, vierde lid, van de E-wet.

Redelijke termijn

72. Vastgesteld moet worden of Liander in dit geval heeft gehandeld in strijd met haar verplichting onder artikel 23 van de E-wet om twaalf aansluitingen binnen een redelijke termijn te realiseren. Artikel 23, eerste lid, juncto artikel 23, vierde lid, van de E-wet verplicht een netbeheerder een aansluiting binnen een redelijke termijn te realiseren. Om vast te kunnen stellen of Liander de aansluitingen binnen een redelijke termijn heeft gerealiseerd, zal eerst bepaald moeten worden wat in dit geval onder een redelijke termijn moet worden verstaan.
73. Vóór de arresten van het HvJ EU, werd uitgegaan van een termijn van 18 weken voor het realiseren van kleinverbruikersaansluitingen. In het ontwerpbesluit van 7 juli 2022 ging de ACM ook uit van een maximale termijn van 18 weken voor het realiseren van kleinverbruikersaansluitingen. Sinds de inwerkingtreding van het definitieve codebesluit van 8 juni 2023 geldt op basis van artikel 8.11 van de Netcode wederom een termijn van 18 weken voor het realiseren van kleinverbruikersaansluitingen, met uitzondering van situaties als omschreven in artikel 8.11, derde lid van de Netcode.
74. Voorgaande betekent dat er ten tijde van de aanvraag voor de kleinverbruikersaansluitingen door WoonFriesland geen concrete wettelijke termijn gold. Artikel 8.11 van de Netcode geldt immers niet met terugwerkende kracht. Tegelijkertijd merkt de ACM op dat het ontwerpbesluit van 7 juni 2022 – dat eerder is gepubliceerd dan de indiening van het aansluitverzoek van WoonFriesland – reeds uitging van een termijn van 18 weken. Deze termijn is ook opgenomen in het definitieve codebesluit van 8 juni 2023. De ACM meent daarom dat er op zijn minst enige richting mag worden toegekend aan de termijn van 18 weken voor de realisatie van kleinverbruikersaansluitingen.
75. Aanvullend merkt de ACM op dat zij in voorbereiding van het codebesluit van 8 juni 2023 onderzoek heeft gedaan naar de realisatietermijnen van aansluitingen in de jaren 2017 - 2022.¹⁵ De uitkomsten hiervan zijn opgenomen in **Tabel 1** van het codebesluit en zijn als volgt:

	Kleine mutatie	Kleine aansluiting	Grote aansluiting
2017	6 (7)	16 (19)	26 (30)
2018	10 (14)	17 (21)	22 (33)
2019	11 (17)	19 (24)	30 (42)
2020	12 (18)	19 (25)	35 (47)
2021	12 (15)	19 (26)	33 (50)
2022	10 (11)	21 (28)	40 (57)

Tabel 1. Overzicht van gerealiseerde gemiddelde ongewogen aansluittermijnen voor de regionale netbeheerders in weken voor verschillende type aansluitingen. Tussen haakjes staat de langste gewogen gemiddelde tijd die door een specifieke netbeheerder is gerealiseerd. De data bevat enkele inconsistenties omdat de data ofwel niet beschikbaar

¹⁴ De ACM verwijst in dit verband naar brief met kenmerk ACM/UIT/601610. Zie: [Brief ingangstermijn codewijziging aansluittermijnen kleinverbruik \(acm.nl\)](#).

¹⁵ [Staatscourant 2023, 16425 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#), randnummer 23 t/m 27.

was voor netbeheerders, ofwel netbeheerders deze informatie niet met de ACM hebben gedeeld in het betreffende informatieverzoek. De ACM is echter van mening dat de data voldoende consistent is om het onderscheid naar grootte van aansluitingen te rechtvaardigen.

76. De in Tabel 1 genoemde termijnen zijn gemiddelden van het totaal aan gerealiseerde kleinverbruikersaansluitingen. Dit betreffen zowel situaties waar tekorten aan personeel en materiaal zijn als situaties waar geen tekorten aan personeel en materiaal zijn. Sommige omstandigheden kunnen buiten de invloedssfeer van een netbeheerder vallen en tot een geslaagd beroep op overmacht leiden. Zoals genoemd in het codebesluit van 8 juni 2023, kunnen een exceptioneel langdurig vergunningstraject en de aanwezigheid van verontreinigde grond en asbest dergelijke omstandigheden zijn.
77. Tabel 1 laat zien dat de gemiddelde aansluittermijn van de in 2022 gerealiseerde kleinverbruikersaansluitingen, zoals ook door WoonFriesland zijn aangevraagd, 21 weken bedraagt. Gelet op de stijging van de gemiddelde aansluittermijnen in de periode 2017 tot en met 2022, is het niet ondenkbaar dat de termijn van de in 2023 gerealiseerde aansluitingen iets langer is dan 21 weken.
78. Het voorgaande in overweging nemend, hanteert de ACM als vertrekpunt dat een redelijke aansluittermijn voor kleinverbruikersaansluitingen waarvoor graafwerkzaamheden nodig zijn in de periode tussen de uitspraken van het HvJ EU en het codebesluit van 8 juni 2023 in beginsel ligt tussen 18 en 22 weken. Deze termijn kan langer worden indien er concrete omstandigheden zijn die een langere termijn rechtvaardigen.

Aansluittermijn voor aansluitingen WoonFriesland

79. De offerte voor de twaalf aansluitingen van WoonFriesland is op 22 december 2022 geaccordeerd. Vanaf het moment van de accordering van de offerte vangt de aansluittermijn aan. De vier aansluitingen aan de Oostenveldseweg te Koudum zijn op 19 juli 2023 voorzien van aansluitingen op het elektriciteitsnet. De acht aansluitingen aan de Jacobus van der Waeyenstraat zijn in week 13 van 2024 voorzien van aansluitingen op het elektriciteitsnet.
80. De ACM komt tot de conclusie dat de aansluittermijn voor de Oostenveldseweg 30 weken bedraagt en volgt het standpunt van WoonFriesland dat de aansluittermijn 31 weken bedraagt niet. De aansluitingen aan de Jacobus van der Waeyenstraat zijn gerealiseerd in week 13 van 2024. Deze aansluittermijn bedraagt 66 weken.
81. Op 17 maart 2023 heeft Liander per brief aan WoonFriesland aangekondigd te starten met de werkzaamheden ten behoeve van de twaalf aansluitingen. Hieruit volgt dat in de periode tussen 22 december 2022 en 17 maart 2023 (12 weken) geen vorderingen zijn gemaakt met de realisatie van de aansluitingen. Uit de relevante feiten blijkt niet dat het stilliggen van de werkzaamheden gedurende deze periode van 12 weken is toe te schrijven aan een ander dan Liander.

Oostenveldseweg

82. De vier aansluitingen aan de Oostenveldseweg te Koudum zijn na 30 weken gerealiseerd. Dit is langer dan het in randnummer 78 genoemde vertrekpunt van 18 tot 22 weken.
83. Liander heeft diverse omstandigheden aangedragen waarom zij deze aansluittermijn redelijk vindt. Zij heeft onder andere tekorten aan personeel en materiaal, het tekort aan transportcapaciteit, de zoektocht naar de geschikte locatie voor het nieuwe transformatorstation, de bodemkwaliteit en grondwatersituatie en de gemaakte keuzes van Liander aangevoerd.
84. Ten eerste merkt de ACM, onder verwijzing naar randnummer 81, op dat Liander pas na twaalf weken vanaf de aanvang van de aansluittermijn, is gestart met de werkzaamheden ten behoeve van

de vier aansluitingen. Deze werkwijze is toe te schrijven aan Liander.

85. Ten tweede blijkt uit de feiten dat op 23 mei 2023 een oplossing is voorgesteld voor de realisatie van de vier aansluitingen aan de Oostenveldseweg. De oplossing hield in dat een 3 x 80A bouwaansluiting kon worden verwijderd en de vier woningen zouden worden voorzien van een kleinverbruikersaansluiting. Liander en de combigroep hebben op 19 juni 2023 gereageerd op dit voorstel, waarbij werd aangegeven dat het voorstel een oplossing bood. Liander heeft geen te rechtvaardigen redenen gegeven waarom de reactietermijn ruim drie weken bedroeg. De ACM concludeert dat het stilliggen van de werkzaamheden ten behoeve van de vier aansluitingen aan de Oostenveldseweg gedurende de periode van ruim drie weken is toe te schrijven aan Liander.
86. Op basis van voorgaande constateert de ACM dat de aansluittermijn in ieder geval met 15 weken is toegenomen. In deze periode is niet gebleken van voortgang in de werkzaamheden. Het had op de weg van Liander gelegen om deze vertraging te voorkomen.
87. Voor zover Liander verwijst naar de zoektocht voor een geschikte locatie voor het transformatorstation als vertragende factor voor de aansluittermijn, merkt de ACM op dat dit geen rol kan spelen bij de beoordeling van de redelijke aansluittermijn voor de vier aansluitingen aan de Oostenveldseweg. De ACM constateert dat een nieuw transformatorstation blijkbaar niet noodzakelijk was nu de betrokken aansluitingen zijn gerealiseerd zonder dit nieuwe transformatorstation.
88. De ACM begrijpt dat de realisatie van aansluitingen gepaard gaat met de daarvoor benodigde werkzaamheden. Daarom hanteert de ACM het vertrekpunt van 18 tot 22 weken. De opgelopen vertraging van aansluiting van de vier woningen aan de Oostenveldseweg is te wijten aan omstandigheden binnen de macht van Liander en voor zover bij de ACM bekend zijn er geen omstandigheden waaruit blijkt dat dit niet voorkomen kon worden. De ACM concludeert daarom dat de aansluitingen eerder gerealiseerd hadden kunnen worden dan de gerealiseerde 30 weken.
89. Gezien alle relevante omstandigheden van het geval beschouwt de ACM in dit geval de gerealiseerde aansluittermijn van 30 weken als onredelijk. Hiermee heeft Liander in strijd met artikel 23, vierde lid van de E-wet gehandeld.

Jacobus van der Waeyenstraat

90. De acht aansluitingen aan de Jacobus van der Waeyenstraat te Koudum zijn na 66 weken gerealiseerd. Dit is langer dan het in randnummer 78 genoemde vertrekpunt van 18 tot 22 weken.
91. Liander heeft diverse omstandigheden aangedragen waarom zij deze aansluittermijn redelijk vindt. Zij heeft onder andere tekorten aan personeel en materiaal, het tekort aan transportcapaciteit, de zoektocht naar de geschikte locatie voor het nieuwe transformatorstation, de bodemkwaliteit en grondwatersituatie en de gemaakte keuzes van Liander aangevoerd.
92. Volgens Liander was de realisatie van het nieuwe transformatorstation noodzakelijk voordat de acht woningen aan de Jacobus van de Waeyenstraat konden worden voorzien van een aansluiting. Op 8 maart 2023 is de notariële akte gepasseerd voor de vijfde en definitieve locatie van het nieuwe transformatorstation. De ACM constateert naar aanleiding hiervan dat de periode vanaf 22 december 2022 tot 8 maart 2023 in dit specifieke geval niet was toe te schrijven aan Liander. Liander was voor de locatie van het transformatorstation immers afhankelijk van de gemeente.
93. Het transformatorstation is echter pas in maart 2024 geplaatst, als gevolg van het zoeken naar aannemers voor het uitvoeren van de werkzaamheden, de problemen bij aannemers met capaciteit en problemen met de bodemkwaliteit. Dit heeft in geresulteerd in een vertraging gedurende de periode 8 maart 2023 tot maart 2024 voor het realiseren van de aansluitingen. Voor zover het transformatorstation benodigd zou zijn voor de aansluitingen, merkt de ACM op dat de vertraging bij

de realisatie door de zoektocht naar aannemers of problemen met capaciteit bij aannemers aan Liander kan worden toegerekend. De netbeheerder is immers primair verantwoordelijk voor de uitvoering van zijn wettelijke kerntaken, zoals de realisatie van aansluitingen.¹⁶ Personeel(stekort) is daarbij een omstandigheid die binnen de invloedssfeer van de netbeheerder ligt.¹⁷

94. De in het onderhavige geval gerealiseerde termijn van 66 weken met betrekking tot de acht aansluitingen aan de Jacobus van der Waeyenstraat te Koudum is langer dan het vertrekpunt van 18 weken tot 22 weken. De opgelopen vertraging als gevolg van het problemen met aannemers en personeelstekort ligt binnen de invloedssfeer van Liander. Wanneer de ACM rekening houdt of zou houden met de realisatie van het nieuwe transformatorstation en de overige aangevoerde omstandigheden van het geval, wordt op geen manier de aansluittermijn van 66 weken gerechtvaardigd. Voor zover Liander zich beroept op het tekort aan transportcapaciteit merkt de ACM bovendien op dat Liander heeft nagelaten om aan te tonen dat er sprake is van congestie conform artikel 9.6, derde lid, van de Netcode. Zelfs als de ACM artikel 8.11 van de Netcode in ogenschouw zou nemen, dan is de maximale termijn bij transportschaarste 52 weken. Ook die termijn wordt ruimschoots overschreden met een aansluittermijn 66 weken.
95. De ACM acht de door Liander aangevoerde omstandigheden niet afdoende om een realisatietermijn van 66 weken te rechtvaardigen. De ACM is van mening dat Liander onvoldoende heeft aangetoond waarom de werkzaamheden, zeker nadat de locatie van het transformatorstation vast stond, een dermate lange realisatietermijn rechtvaardigen.
96. Gezien alle relevante omstandigheden van het beschouwt de ACM in dit geval de gerealiseerde aansluittermijn van 66 weken als onredelijk. Hiermee heeft Liander in strijd met artikel 23, vierde lid van de E-wet gehandeld.

7. Dictum

De Autoriteit Consument en Markt:

- a. verklaart de klacht van Stichting WoonFriesland tegen Liander N.V. gegrond;
- b. stelt vast dat Liander N.V. in strijd met artikel 23, vierde lid, van de E-wet heeft gehandeld.

Den Haag,
Datum: 6 mei 2024

Autoriteit Consument en Markt,
Namens deze:

dr. B.L.K. Vroomen
Plaatsvervangend Directeur Directie Energie

Als u belanghebbende bent, kunt u beroep instellen tegen dit besluit. Stuur uw gemotiveerde beroepschrift naar het College van Beroep voor het bedrijfsleven, Postbus 20021, 2500 EA 's-Gravenhage . Dit moet u doen binnen zes weken na de dag waarop dit besluit bekend is gemaakt. Meer informatie over de beroepsprocedure vindt u op www.rechtspraak.nl.

¹⁶ Zie artikel 16, eerste lid, onderdeel e, in samenhang met artikel 17, vierde lid, van de E-wet.

¹⁷ Zie bijvoorbeeld Rb. Gelderland 28 februari 2024, ECLI:NL:RBGEL:2024:1076, r.o. 4.18 en besluit met kenmerk ACM/UIT/594445 betreffende de aansluitvoorwaarden elektriciteit en de aansluittermijn voor kleinverbruikers, mr. 107.

Bijlage 1 – Wettelijk kader

1. Artikel 1, eerste lid, onderdelen b, c en i, E-wet bepalen:

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

[...]

b. aansluiting: één of meer verbindingen tussen een net en een onroerende zaak als bedoeld in artikel 16, onderdelen a tot en met e, van de Wet waardering onroerende zaken, waaronder begrepen één of meer verbindingen tussen een net dat wordt beheerd door een netbeheerder en een net dat beheerd wordt door een ander dan die netbeheerder en tussen het net op zee en een windpark op zee;

c. afnemer: een ieder, met uitzondering van de netbeheerder van het net op zee, die beschikt over een aansluiting op een net;

[...]

i. net: één of meer verbindingen voor het transport van elektriciteit en de daarmee verbonden transformator-, schakel-, verdeel –en onderstations en andere hulpmiddelen, behoudens voor zover deze verbinding en hulpmiddelen onderdeel uitmaken van de directe lijn of liggen binnen de installatie van een producent of van een afnemer;

2. Artikel 16, eerste lid, onder c, van de E-wet bepaalt:

1. *De netbeheerder heeft in het kader van het beheer van de netten in het voor hem krachtens artikel 36 of 37 vastgestelde gebied tot taak:*

[...]

- c. de netten aan te leggen, te herstellen, te vernieuwen of uit te breiden, waarbij in overweging worden genomen maatregelen op het gebied van duurzame elektriciteit, energiebesparing en vraagsturing of decentrale elektriciteitsproductie waardoor de noodzaak van vervanging of vergroting van de productiecapaciteit ondervangen kan worden;*

3. Artikel 17, vierde lid, van de E-wet bepaalt:

4. *Ingeval van uitbesteding van werkzaamheden behoudt de netbeheerder de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van deze werkzaamheden.*

4. Artikel 23 van de E-wet bepaalt:

1. *De netbeheerder is verplicht degene die daarom verzoekt te voorzien van een aansluiting op het door hem beheerde net tegen een tarief en tegen andere voorwaarden die in overeenstemming zijn met de paragrafen 5 en 6 van dit hoofdstuk. De netbeheerder verstrekt degene die om een aansluiting op het net verzoekt een gedetailleerde en volledige opgave van de uit te voeren werkzaamheden en de te berekenen kosten van de handelingen, onderscheiden in artikel 28, eerste lid.*

2. *In afwijking van het eerste lid voorziet de netbeheerder degene die daarom verzoekt, van een aansluiting op het door hem beheerde net die niet past bij de productiecapaciteit van de productie-installatie, indien;*

- a. die aansluiting volgens de netbeheerder geschikter is met het oog op de belasting van zijn net;*
- b. die aansluiting geen negatieve gevolgen heeft voor bestaande aansluitingen op zijn net;*
- c. de mogelijke aansluitcapaciteit in overeenstemming met de aanvrager is; en*
- d. de kosten niet hoger zijn dan de kosten van een aansluiting die past bij de productiecapaciteit van de productie-installatie.*

3. *De netbeheerder onthoudt zich van iedere vorm van discriminatie tussen degenen jegens wie de verplichting, bedoeld in het eerste lid, geldt.*
  4. *Een aansluiting wordt door de netbeheerder gerealiseerd binnen een redelijke termijn. Deze redelijke termijn is in ieder geval verstreken wanneer de gevraagde aansluiting niet is gerealiseerd binnen 18 weken nadat het verzoek om een aansluiting bij de netbeheerder in ingediend, indien het verzoek betreft:*
    - a. *een aansluiting tot 10 MVA;*
    - b. *een aansluiting voor een productie-installatie voor de opwekking van duurzame elektriciteit of een installatie voor hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, tenzij de netbeheerder niet in redelijkheid kan worden verweten dat hij de aansluiting niet binnen de genoemde termijn heeft gerealiseerd.*
5. Artikel 24 van de E-wet bepaalt:
1. *De netbeheerder is verplicht aan degene die daarom verzoekt een aanbod te doen om met gebruikmaking van het door hem beheerde net ten behoeve van de verzoeker transport van elektriciteit uit te voeren tegen een tarief en tegen andere voorwaarden die in overeenstemming zijn met de paragrafen 5 en 6 van dit hoofdstuk.*
  2. *De verplichting, bedoeld in het eerste lid, geldt niet voor zover de netbeheerder voor het gevraagde transport redelijkerwijs geen capaciteit ter beschikking heeft. Een weigering transport uit te voeren als bedoeld in de vorige volzin is met redenen omkleed. De netbeheerder verschaft degene aan wie transport is geweigerd desgevraagd en ten hoogste tegen kostprijs de relevante gegevens over de maatregelen die nodig zijn om het net te versterken. Indien ten aanzien van duurzame elektriciteit een weigering transport uit te voeren als bedoeld in de eerste volzin plaatsvindt, meldt de netbeheerder dit aan de Autoriteit Consument en Markt, waarbij de netbeheerder aangeeft welke maatregelen worden genomen om toekomstige weigeringen te voorkomen.*
  3. *De netbeheerder onthoudt zich van iedere vorm van discriminatie tussen degenen jegens wie de verplichting, bedoeld in het eerste lid, geldt.*
6. Artikel 51, eerste lid, van de E-wet bepaalt:
1. *Een partij die een geschil heeft met een netbeheerder over de wijze waarop deze zijn taken en bevoegdheden op grond van deze wet uitoefent, dan wel aan zijn verplichtingen op grond van deze wet voldoet, kan een klacht bij de Autoriteit Consument en Markt indienen.*
7. Artikel 59, eerste lid, onder q, en zevende lid, van Richtlijn 2019/944 bepalen:
1. *De regulerende instantie heeft de volgende taken:*

(...)

    - q. *Toezicht houden op de tijd die transmissie- en distributiesysteembeheerders nodig hebben om aansluitingen en herstellingen uit te voeren.*

(...)
  7. *Behalve in gevallen waarin ACER bevoegd is om de voorwaarden of methoden voor de tenuitvoerlegging van de netcodes en richtsnoeren uit hoofde van hoofdstuk VII van Verordening (EU) 2019/943 op grond van artikel 5, lid 2, van Verordening (EU) 2019/942 vanwege hun gecoördineerde karakter vast te stellen of goed te keuren, zijn de regulerende instanties bevoegd voor de vaststelling of de voldoende ruim aan de inwerkingtreding voorafgaande goedkeuring van ten minste de nationale methoden voor het berekenen of vastleggen van de voorwaarden inzake:*
    - a. *de aansluiting op en toegang tot nationale netten, inclusief de transmissie- en distributietarieven of de methoden daarvoor; die tarieven of methoden maken het mogelijk dat de noodzakelijke investeringen in de netten op een zodanige wijze worden uitgevoerd dat deze*

*investerings de levensvatbaarheid van de netten kunnen waarborgen;
[.....]*

8. Artikel 8.11 van de Netcode elektriciteit bepaalt:

1. *Indien een aangeslotene een netbeheerder verzoekt om een aansluiting met een doorlaatwaarde kleiner dan of gelijk aan 3 x 80A op het door hem beheerde net, dan wel om een wijziging van een bestaande aansluiting met een doorlaatwaarde kleiner dan of gelijk aan 3 x 80A, realiseert de netbeheerder deze aansluiting of wijziging binnen een redelijke termijn, tenzij er sprake is van overmacht.*
2. *De in het eerste lid bedoelde termijn is in ieder geval verstreken na:*
  - a. *12 weken na ontvangst van de acceptatie van de offerte indien het verzoek een wijziging betreft van een bestaande aansluiting waarbij geen grondwerkzaamheden nodig zijn;*
  - b. *18 weken na ontvangst van de acceptatie van de offerte indien het verzoek een nieuwe aansluiting betreft, of een wijziging van een bestaande aansluiting waarbij sprake is van grondwerkzaamheden;*
3. *De aangeslotene kan een langere termijn verzoeken dan de in het tweede lid onderdeel a of b, of vierde lid, vastgestelde termijn. Tevens kan de netbeheerder de aangeslotene verzoeken of hij expliciet akkoord wil gaan een langere termijn.*
4. *Indien de netbeheerder geen aanbod doet voor het uitvoeren van transport overeenkomstig de bepalingen van artikel 9.6, derde lid en de periode tussen het verzoek en de beschikbaarheid van het transport langer is dan de termijn bedoeld in het tweede lid, onderdelen a of b, bedraagt de aansluittermijn in afwijking van het tweede lid de periode tot de beschikbaarheid van het transport, met een maximum van 52 weken.*
5. *Als er sprake is van overmacht, als bedoeld in het eerste lid, brengt de netbeheerder de aangeslotene hiervan zo spoedig mogelijk op de hoogte. Een beroep op overmacht is mogelijk tot het verstrijken van de op grond van het tweede, derde of vierde lid van toepassing zijnde termijn.*

9. Artikel 9.6 van de Netcode elektriciteit bepaalt:

1. *Indien bij een verzoek om het doen van een aanbod voor het uitvoeren van transport de gevraagde transportcapaciteit de beschikbare transportcapaciteit als bedoeld in artikel 9.5, vierde lid, overschrijdt, onderzoekt de netbeheerder de mogelijkheden om op korte termijn de gevraagde transportcapaciteit en beschikbare transportcapaciteit met elkaar in overeenstemming te brengen. De netbeheerder onderzoekt daartoe:*
  - a. *de mogelijkheid om de gevraagde transportcapaciteit te verlagen;*
  - b. *de mogelijkheid om door middel van technische maatregelen anders dan netverzwinging de beschikbare transportcapaciteit te vergroten;*
  - c. *de mogelijkheid overeenkomstig artikel 9.1, eerste lid, het optreden van fysieke congestie op te lossen;*
  - d. *volgens de procedure van de artikelen 9.9 tot en met 9.11, de mogelijkheid om congestiemanagement overeenkomstig paragraaf 9.9 en 9.10 toe te passen;*
  - e. *in het geval van de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet overeenkomstig artikel 9.1, tweede en derde lid en artikel 9.19, het optreden van fysieke congestie op te lossen.*
2. *Indien uit het onderzoek als bedoeld in het eerste lid blijkt dat het met één of meer van de genoemde mogelijkheden lukt de gevraagde transportcapaciteit in overeenstemming te*

---

brengen met de beschikbare transportcapaciteit, voert de netbeheerder dit zo snel mogelijk uit.

- 3. Indien uit het onderzoek als bedoeld in het eerste lid blijkt dat er geen of onvoldoende mogelijkheid is om de gevraagde transportcapaciteit en de beschikbare transportcapaciteit met elkaar in overeenstemming te brengen, is de netbeheerder niet verplicht een aanbod te doen voor het uitvoeren van transport als bedoeld in artikel 24, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998. De aanvrager krijgt in dat geval de mogelijkheid om zijn verzoek zodanig aan te passen dat de gevraagde transportcapaciteit kleiner wordt dan, of gelijk wordt aan de, beschikbare transportcapaciteit, met inachtneming van het eerste lid.*
- 4. De netbeheerder motiveert schriftelijk aan de verzoeker dat hij geen aanbod doet voor het uitvoeren van transport.*
- 5. De netbeheerder handelt bij de uitvoering van dit artikel aanvragen als bedoeld in het eerste lid af in volgorde van binnenkomst. Wanneer een aanvrager op basis van het derde lid zijn verzoek om het doen van een aanbod voor het uitvoeren van transport wijzigt, blijft zijn initiële plaats bij de volgorde van behandeling behouden.*